

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak petek; ako : : je ta dan praznik, dan poprej. : :

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1.50 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3.50 K, za Ameriko 4.50 K. List in oglasi se plačujejo naprej.

: Vse dopise, naročnino in oznanila : : sprejema tiskarna J. Krajec nasl. : :

Podbiranje in spravljanje gnilega grozdja.

Da pripravimo dobro, stanovitno vino, je treba pred vsem zdravega in dobro zrelega grozdja. Grozdje je še-le tedaj popolnoma zrelo, kadar pečli grozdov olesené in kadar se trta „zbarva“, to je kadar zeleni listi trt porumene ali pordečijo. Kdor potrga grozdje prej, predno popolnoma dozori, ta škoduje sam sebi, ker pridela kislo in manj močno vino, ki je seveda tudi dosti manj vredno.

Žalibog nam Dolenjcem pogostoma v jesenskem času nagaja dež, bolj zrele in bolj mehke vrste grozdja prično gniti in marsikater vinogradnik se poda v trgatve zaradi tega dosti prezgodaj in si pokvari s tem ves svoj pridelek. Medtem ko je štajerska patronka trgatve sv. Terezija (15. oktobra), se držijo Dolenjci večinoma že sv. Mihaela (29. septembra). V tem času se jih poloti neka nervoznost, da ne morejo več čakati, temveč hite grozdje brž spraviti. Da pa znajo, če je sila, tudi Dolenjci sv. Terezije dočakati, to smo videli lansko leto. Belokranjci so v tem oziru dosti bolj napredni. Dasi tam grozdje precej poprej zori kot pri nas, ne trgajo pred oktobrom. Vpeljalo se je tam na podlagi sicer zastarelega, a veljavnega vinogradniškega reda iz leta 1834, da sklepajo občinski odbori o tem, kdaj da se sme s splošno trgatvijo pričeti in tega sklepa se mora jo vsi vinogradniki držati. Letos je sklical g. okrajni glavar S. Domicelj, dva sestanka županov, enega za metliški, drugega za črnomaljski sodnji okraj in je povabil k obema tudi podpisane. Po strokovnem pojasnilu podpisanega se je sklenilo, da se letos splošno pred 6. oktobrom ne bo trgalo, portugalko ne pred 20. septembrom, podbiranje se pa v sili izvrši lahko poprej. Če bi se Dolenjci po tem ravnali, ne bi smeli trgati letos pred sv. Terezijo. Žal,

da pa pri nas v tem oziru ni nikakega reda, ne enotnosti. Boljši gospodarji bi radi čakali dlje, a prisiljeni so večkrat po razmerah, da se ravnajo po svojih mejaših. Treba bode res vpeljati konečno vendar enkrat pri nas moderen vinogradniški red, pred vsem pa vinogradniške čuvaje po vzgledu drugih, naprednih dežel. Da ne potrgamo nezrelega grozdja, poprijeti se je v splošnem podbiranja. Podbiranje ima namen, da potrgamo in spravimo vse nagnito ali drugo grozdje, ki bi imelo vsled daljšega čakanja škodo trpeti.

Zaradi nekaj gnilega grozdja ne kaže vse ostalo grozdje potrgati nezrelo! Zato če grozdje gnije, potrgajmo le tisto kar gnije ali kar je nagnito, ostalo zdravo grozdje pa pustimo dozoreti. To je pravo stališče vsacega pametnega vinogradnika! Gnilobe grozdja se sploh ni toliko bati, kot smo pri nas navajeni. Gniloba postane še-le tedaj v obče nevarna pridelku, ako začne zdravo grozdje pokati in potem gniti. Tu se ne sme čakati, ker bi iz razpokanega grozdja dež ves sladkor izpral. Ako pa grozdje gnije ne da bi razpokalo, ni stvar tako nevarna, ako le s takim grozdem in moštom iz takega grozdja pravilno ravnamo. Povedati kako se tako grozdje spravlja, je glavni namen teh vrstic. Pri podbiranju potrgamo tedaj le gnilo, nagnito ali bolno grozdje (plesnivo, od os objedeno i. t. d.). Do glavne trgatve podberemo na ta način grozdje enkrat do dvakrat. Ampak tudi v glavni trgatvi je treba pobrati gnilo grozdje posebej, to se pravi ločiti ga od zdravega grozdja s tem, da bodisi cele gnile grozde, bodisi le posamezne gnile jagode izberemo, mečemo zase v posebne škafe, zraven tudi vse drugače bolno, to je po boleznih (plesnobi itd.) ali živalih (kislem črvčku, sršenih in osah i. t. d.) pokvarjeno grozdje.

Gnilo in bolno grozdje je treba vedno ločiti od zdravega, če hočemo pripraviti dobro in stanovitno vino. Kdor meče vse skupaj ne ravna prav, ampak navadno

vse pokvari, ker pridela vino, ki ni nikdar čisto, ki se zgosti in zrvavi ali celo zavre. Zgnilim grozdem se mora namreč povsem drugače ravnati kot z zdravim, kajti v njem je polno kali raznih vinskih boleznih in te je treba koj v pričetku zatreti, da se ne zamorejo razviti. Navadno se vsakdo tacega vina, ki ga imenujemo pri nas navadno podberin, boji, ali kdor zna pravilno ravnati, pridela lahko iz nagnitega grozdja boljše pijačo kot iz zdravega grozdja. Vsaj se dostikrat primeri, da začne najboljše in najbolj zrelo grozdje najprvo gniti. Če hočemo iz gnilega in drugega bolnega grozdja pripraviti dobro in stanovitno pijačo, moramo ravnati takole: Grozdje se mora pred vsem hitro izprešati, da se zdrav njegov sok (mošt), čimprej mogoče loči od nezdravega in gnilega tropa (kožic in hlastin), na katerem je vse polno za vino škodljivih tvarin.

Kakorhitro natrgamo gnilega grozdja za eno prešo, ga zmastimo in takoj sprešamo, ali pa kar celega, ne zmastenega oprešamo, zlasti če je grozdje popolnoma gnilo in ni nič trdih jagod vmes. Odteka-joči mošt je treba nato takoj tako hudo zažveplati, da v njem uničimo kali vinskih boleznih. To se zgodi takole. Vzamemo primerno velik sod, navadno ne čez 2 do 3 hl. Sod pomijemo in dobro zažveplamo. Na vsak hl (100 l) vsebine zažgemo približno en azbesten trak žvepla in ko ta pogori, napolnimo vanj gnilega mošta približno do ene tretjine. Sod zabijemo in ga kotamo kakih 5 do 10 minut, da posrka ves žveplov duh (žveplov dvokis) vase. Nato sod odmašimo, ga zopet zažveplamo, ga napolnimo do druge tretjine in ga zopet kotamo. Konečno odpremo in zažveplamo sod v tretjič in ga zabijemo. Nato položimo sod na višje lege, da ga lahko pozneje pretočimo. Tako hudo zažveplan mošt (Nemci to imenujejo „Stumschwefeln“, to je žveplanje, da „onemi“) bo ostal tih ali „nem“, to pomeni, da ne bo kipel. V njem smo namreč vsled hudega žve-

planja uničili ne samo vse škodljive, ampak tudi vse koristne glivice, med temi v prvi vrsti kipelne glivice in zato mošt ne kipi.

Če pustimo ta mošt en dan ali še boljše dva dni pri miru, se poleže v njem vsa nesnaga na dno in mošt se lepo učisti. Ko se je to zgodilo, je prišel čas, da iz mošta spravimo blato ven in pripravimo iz njega vino, to je, da v njem vpeljemo kipenje. To se zgodi tako-le: Najprvo je treba mošt pretočiti od usedlega blata stran in pri tem hudo prezračiti, da se iz njega spravi vsa preobila žveplova sokislina, to je puh po sežganem žveplu. Sod nastavimo in točimo čist mošt v podstavljen škafo tako, da v njega iz visocega pada in hudo prši, pri tem ga pa v škafo še temeljito mešamo s čisto, obeljeno brezovo metlico, ki itak ne bi smela v nobeni kleti manjkati. Na dnu ostalo blato vržemo proč. Tako prezračen mošt napolnimo v drug, snažen sod in vpeljemo v njem kipenje s tem, da mu dodenemo na vsakih sto litrov vsaj 2 do 3 l dobrega že kipečega mošta iz zdravega grozdja, ali pa, kar je odločno še boljše, mošta ki kipi s čistimi drožmi. Čiste drože dobimo pri kmetijsko-kemijskem preskuševališču v Ljubljani ali v Klosterneuburgu, v bližini Novega mesta postreže ž njimi lahko tudi podpisani. Poučilo kako se ž njimi ravna, dobimo na pristojnem mestu. Mošt, v kojega smo tako vsejali kipelnih glivic, spravimo potem na primerno gorkem kraju (12 do 14 stopinj R) in zapremo sod s kipelno veho.

V nekaj dneh prične mošt kipeti, nakar se potem kipenje precej hitro izvrši. Če ne bi hotel mošt kipeti, treba ga je segreti na 14 stopinj R in mu dodati še nekaj več drož. Dobro je tedaj, da imamo v vsaki kleti na razpolago kletni toplomer, ki itak dosti ne stane. Kadar mošt pokipi, se sod do vrha zalije in zopet s kipelno veho zamaši. Po preteku kakih 3 ali 4 tednov po kipenju se mlado vino nastavi, zopet prezrači in napolni v nekoliko zažveplan sod. Predno ga pa zračimo, ga

LISTEK.

Pod razpelom.

Slika iz sedanje dobe. — Spisal Ivan Cesar.

Letos je ostal pri jutranji sv. maši na praznik sv. Antona, ki je bil tudi farni patron, stol starega Lovana tik glavnega oltarja prazen. Ljudem se je zdelo to silno čudno in vpraševali so se: „Kaj je z Lovanom?“ — Ljudje so bili zatrdno prepričani, da se je pri Lovanovih zgodilo nekaj nenavadnega, da ni prišel stari za svoj god, ki ga je obhajal na današnji dan obenem s farnim žegnanjem. Da bi bila njegova hiša v vasi, bi se bil morda oglašil kdo pri Lovanu; ali njegova domačija je ležala daleč na strani, skoro pol ure od ceste.

Starega Lovana sem že poznal, ko je bil še v najlepši dobi. Vsak dan sem ga videl delati po polju, na vrtu, pri čebelnjaku. Bil je priden kot mravlja, in imel zato tudi vsega v izobilju. Lahko mu je bilo izšolati sina-edinca Franceta, ki je bil v prejšnjih mirnih časih nekje uradnik, in to visok uradnik; pa prišla je vojska in France je moral kot rezervni častnik zapustiti svojo službo in očitni na bojne poljane.

Aj, tedaj se je nosil Lovan nekoliko oholeje, ko mu je prispel sin z Dunaja z visokih šol in sta šla pogledat malo po vasi. In takrat, ko je prišel France kot oficir pogledat domov, kako je gledal stari oče ponosno njegovo svetlo sabljo, ki je visela ob nogi ponosnega Lovanovega sina. In pozneje, ko je Fran prišel v civilno službo, pa ni imel še toliko plače, je prihajal domov k očetu, da prebije pri njem svoj dopust. Vsako naslednje leto pa je prihajal Fran vse redkeje, a naposled je prišel v obiske samo parkrat na leto: o Božiču, Veliki noči, pa ob očetovem godu meseca januarja. Prinesel je seboj pa tudi daril: materi lepo svileno ruto, očetu pa finih cigar, pa tako kak petak za priboljšek. Starega moža je obsla čisto jezica, ko se je spomnil sina, ki ne mara bolj pogostoma pisati. Sploh kar je bila vojska, se je oglašil samo dvakrat, takoj od kraja.

„Da! Ta tvoj ljubljencec se je splazil med gospodo, sedaj mu pa ni mar za očeta. Četudi je v vojski, toliko ima pa včasih le časa, da napiše par vrstic, da bi vsaj vedeli, če je še živ.“

„Pa kdo je kriv, da se ne oglaš?“

„Ta gosposki ponos! Danes se otroci

sramujejo, če so iz kmečkega stanu. Toda tega jim ni mar, s kako težavo so jih stariši vzdrževali pri šolanju, koliko so potrošili, predno so jih spravili do kruha!“

„Pa naš Francej ni tak“, je branila mati svojega edinca. „V vojski je, pa ne more pisati. Misliš, da imajo tam sedaj toliko časa na razpolago ko ti, da pišejo, kadar se jim zljubi. Piši mu ti že enkrat, pa bo že tudi on pisal, in morda tudi kaj poslal.“

„Da, da!“ se udobrovolji starček, ko se spomni cigar, ki jih je dobil lansko leto od sina. „Gotovo ne bo brez nič. Pa vseeno se mi zdi čudno, da ni nobenega pisanja od njega že tako dolgo, božič je že minul, god se bliža, pa ni nič in ni. Sam Bog me varuj zle slutnje, ki mi prihaja na misel!“

„Saj veš, da ne pozabi na naju. Če ne dobimo pisma, je gotovo kje zaostalo. Ti pa pojdi pred godom v mesto vprašat na pošto.“

Čim bolj se je bližal god, tem bolj sta se pogovarjala stara dva o sinu in njegovem pismu. Toda o tem ni bilo ne duha ne sluha, čeprav je poslal stari skoro vsaki dan kakega vaškega dečaka v mesto na pošto. Skrbelo ju je vedno hujše, stara dva, da ni od sina nobenega glasu.

„Kaj ko bi bil padel?“ vstanejo v starcu grozne misli, ni si jih upal izreči na glas radi matere, ki bi potem jokala in jokala.

Prišel je dan pred sv. Antonom. Lovan je predpoldnem odpravil važnejše posle in se napolit potem v mesto, da vpraša poštarja sam, če je prišlo kaj zanj od sina. Bal se je, da niti ni šel oni vaški dečak, ki ga je poslal v mesto.

Urno je ubral stari pot, ki se je vila proti mestu. Hotel je, da dospe tje čim prej, se odpočije v krčmi svojega prijatelja Lovrenca, in krene potem domov, da se vrne pred mrakom. Pa imel je dokaj pota do mesta. Snega je bilo nad koleno visoko, mrzlo pa je bilo tako, da se je ivje ves dan držalo drevja. Ko dospe na poštni urad, vpraša stari ponižno uradnika, če ima kaj zanj.

Ta pogleda starca in reče osorno:

„Saj vam ni na čelu zapisano, kako se pišete!“

Stari osupne. Misli je, da ga v mestu vsakdo pozna, ker je njegov sin uradnik in oficir v vojski.

„Anton Lovan sem in oče...“ in povedal je ime in dostojanstvo svojega sina.

je treba preskusiti. Dva dni ga pustimo v odprtem kozarcu stati. Če postane v tem času rjavo ali celo gosto, ga prezračiti ne smemo, temveč le pretočiti in pri tem dobro podkaditi (zažveplati).

Po novem letu se pretoči vino v drugič. Če se noče včistiti samo od sebe, treba ga je potem čistiti z želatino ali pa filtrirati. Na ta način pridemo iz gnilega grozdja prav dobro vino, ki je dostikrat boljše kot ono iz zdravega grozdja.

B. Skalicky.

Domače in tuje novice.

Procesija v Stopiče. Preteklo nedeljo se je vršila tretja prošnja procesija novomeške skupščine III. reda. V frančiškanski cerkvi so bile v ta namen ob en četrt na dve litanije presv. Srca Jezusovega in na to govor. Govornik preč. g. p. Akvin je v lepih besedah opozarjal na žalostne posledice vojske ter navduševal poslušalce do goreče molitve in prošnje v procesiji za zmago Avstrijskega orožja in za skorajšnji mir. Ob 2. uri se je začela pomicati procesija čez most mimo Grma proti Stopičam. Mej potjo je povsod slovesno zvonilo. Pred stopiško cerkvijo se je zbralo veliko število domačinov. Ob glavnih cerkvenih vratih je pričakoval procesijo domač preč. g. župnik. Takoj po prihodu v cerkev je govoril raz lece tretjeredni voditelj preč. g. p. Pavel ter je najprej omenil, zakaj se je procesija napravila ravno v Stopiče, da je bila ravno Marijina pomoč povod za ustanovitev stopiške cerkve. (O tem smo pisali v zadnji številki Dol. Novic.) V nadaljnjem govoru je preč. g. p. Pavel z živo besedo dokazoval, da moremo ravno v času vojske pri Mariji iskati pomoči. Ob sklepu je pozivljaj vse navzoče, naj prav prisrčno molijo za vojake. Na to so bile pete litanije Matere Božje. Pobožni verniki so z ginljivo vneto odpevali. Po litanijah se je zapela cesarska pesem. Tej je sledilo darovanje, katerega so se navzoči v zelo obilnem številu udeležili. Nabralo se je za „Rdeči križ“ 123/21 K. — Kljub temu, da je nekoliko vreme strašilo pred procesijo, se je zbrala nepričakovano velika množica ljudi, ki se niso zbal ne dolgega pota in ne slabega vremena. Pod Pogancami pa je udeležnike ujela huda ploga, a vsejedno so ostali vsi do konca stanovitni. — Med potjo, kakor v cerkvi je prav dobro pel tretjeredni zbor. Pohvaliti je pa tudi stopiške cerkvene pevke, ki so polnoštevilno zbrane pomagale zboru. Cerkev je bila mično okinčana, kar posebno hvali domača dekleta. — Proti ve-

čeru so se vračali udeležniki s prepričanjem, da bo dal Bog zmago Avstriji in obvaroval slovensko domovino.

Spremembe v tukajšnjem frančiškanskem samostanu so po kongregaciji v Ljubljani z dne 6. septembra sledeče: Za gvardijana je izvoljen p. Ambrož Remec, za vikarja p. Gothard Podgoršek. Tukaj ostane p. Klemen Grampovčan kot misijonar; na novo je pričel kot učitelj pater Anton Avbel; p. Pavel Potočnik pa je imenovan misijonarjem.

Vojni kurat g. L. Turšič odlikovan. Soščolcu ob Kōlpi piše vojni kurat gospod Turšič: Jožek, še sem med živimi in se Ti po dolgem času zopet oglašam. Preselili smo se, kakor Ti na prvi strani kaže naslov. Ali ti je znana Gregorčičeva pesem, ki se tako začne: Glej jezero temno sred gorskih vrhov, glej njega zelene valove . . . ? Sicer sem že marsikak citat pozabil, ta pa mislim, da štima. Tam smo; veliko bližje doma, kaj? Do Tebe je seveda strašno daleč, ki že med Čiče ali Markopalce spadaš. Te dni so mi poklonili zaslužni križec. Oglasi se kaj, duša! —

Iz severnega bojišča je prejel naš g. vikar Janko Lobe sledeče pisemce 31./8.: „Častiti gospod vikar! Večkrat mislim, da bi Vam kaj pisal, pa je to tako težko, da se le težko pripravim k temu. Ker smo še vedno na istem kraju, zato ni nič posebnega. Zgodi se sicer to in ono, pa to so le malenkosti. Moja duša je sicer zelo navezana na dom, vedno mislim na svojo mater, posebno takrat, če moram prečuti cele noči v gozdu, kar se zgodi vsak teden dvakrat ali trikrat. V takih razmerah pač občuti človek, kaj je mati, kaj so sestre in prijatelji in kaj je mirno življenje pod domačo streho. Srca nas vseh željno pričakujejo dneva, ko bomo zopet doma; marsikateri večkrat pravi: „Vse dam, posestvo, živino in denar, samo da bi še enkrat zdrav domov prišel.“ — Lahko si mislite, da tudi ne pozabimo na Boga in na molitev, ker padli vojaki nas takorekč vedno opominjajo, da je naša sreča onkraj groba. Že sem imel priliko gledati umirajočemu vojaku v obraz, imel sem pa tudi priliko spoznati, kako je božja previdnost čuvala nad menoj, ker tisti vojak je umrl pred mojimi nogami. Tisti čas, ko so padali okrog nas šrapneli, sem stal pri dotičnem in sva se pogovarjala. V tistem hipu je padel zopet šrapnel blizu nas, a nisem mislil, da je nevarnost tako blizu. Takrat me nekdo pokliče, naj stopim v zakop in pogledam skozi luknjo, kam je padel šrapnel. Ko stopim pod streho, se usuje nad menoj in okrog mene svinčena toča in videl sem, kako se je zgrudil vojak, pri katerem sem

stal. Ker sem takoj spoznal, da me je božja roka pripeljala pod streho, sem se v tihi molitvi zahvalil Bogu za rešitev. Ker smo pokopali že več vojakov, zato so sanitejci naredili krasen vrt, ogradili ga z belim brezovim lesom, posadili na grobove križe in cvetlice in sploh okrasili celo pokopališče tako, da bi ga Vam takoj fotografiral, ko bi mogel. Marsikatero srce bi bilo potolaženo, ko bi ljudje vedeli, kako se skrbi za grobove vojakov. Videl sem že mnogokrat, kako molijo ob večerih kleče ob grobovih drugi vojaki za svoje padle tovariše. Če bi morebiti tudi mene kdaj prenesli v ta vrtec, Vas milo prosim, g. vikar, potolažite mojo ljubo mater in sestre. Rad bi pisal svoji materi in sestram mnogo in mnogo, a besede ne gredo na papir, le solze so znak moje ljubezni in hrepenenja po materi in sestrah in molitev je moja tolažba v takih hudih trenutkih. Sprejmite srčne pozdrave od Vam udanega prijatelja

Eršte Ivan-a.

Iz vojne pošte 73 nam pošilja g. Vido Frančič sledeči pozdrav: „Mališmaren 1915. Vaše blagorodje! Taborec na planoti spominjamo se tu zbrani Dolenjci naših milih domačih krajev in pošiljamo Vašemu cenj. listu in vsem Dolenjcem iskrene pozdrave z južnega bojišča. Doslej bili smo dvakrat v ognju; odlikovanih je bilo mnogo naših fantov, med drugimi Alojz Brulc desetnik, četovodja Gregorc France; prvi z veliko, drugi z malo srebrno svetinjo za hrabrost. V zadnjih bojih bil je ranjen telefonist Avgust Srebotnjak desetnik. Vreme postalo je zelo hladno, dežuje skoro vsak dan. Upamo, da nam bližnja bodočnost donese težko željeni častni mir! Na svidenje! — Z odl. spoštovanjem.

Občni zbor živinorejske zadruga za novomeško okolico je prenešen in se vrši v pondeljek 20. septembra ob 9. dopoldne pri g. županu v Kandiji. Načelstvo prosi za točno udeležbo.

Izkaz cesarice Elizabete rezervni bolnišnici v Novem mestu došlih darov: Darovali so naslednji p. n. dobrotniki: G. Goriany v Ruprčvrhu 1 vrečo jabolk, 2 pletenki češpelj, 10 steklenic ribezl. soka, čaj; Žefran v Gotni vasi 2 jerbasa jabolk; Pavlin v Trebnjem in Oven v Št. Lovrencu po 1 košarico jajec; gf. Margheri v Starem gradu 1 pletenko ohrovt, 1 plet. fižola in češpelj; Germ v Bajnofu 1 voz jabolk; Ana Vidic na Kalu 1 vrečo zelja in kumar; Koncilija eno raco; čč. šolske sestre v Šmihelu 2 zavoja knjig.

Sledeči p. n. odbori III. reda so nam pripeljali nastopna živila, katera so nabrali pri udih in neudih: Odbor župnije Mirnapeč 9 vreč in 1 voz krompirja, 2 vreči zelja,

3 vreče kumar, 2 vreči fižola, 1 vrečo jabolk. — Odbor župnije Prečna: 10 vreč krompirja, 3 vreče zelja, 2 vreči jabolk, 1 vrečo kumar. — Odbor župnije Št. Jernej: 10 vreč krompirja, 1 vrečo zelja, 1 vrečo češpelj, 1 vrečo jabolk, 1 vrečo hrušk, 1 vrečo fižola. — Odbor župnije Vavtavas: 8 vreč krompirja, 2 vreči zelja, 2 vreči fižola v strokih, pol vreče fižola, 1 vrečo jabolk, 1 vrečo kumar. — Odbor župnije Žužemberk: 39 vreč krompirja, 2 vreči fižola v strokih, 5 vreč fižola, 3 vreče moke, 5 vreč zelja, 5 vreč jabolk, 4 vreče kumar, 338 jajec. — Odbor župnije Trebnje: 32 vreč in 1 voz krompirja, 5 vreč kumar, 3 vreče zelja, 3 vreče sadja, 1 vrečo moke, 4 vreče fižola v strokih, 1 vrečo fižola, 1 mernik pšenice, 58 jajec, 1 pišče. — Za te bogate darove je bolnišnica vsem p. n. darovalcem, kateri jo v teh težkih razmerah tako nesebično in požrtvovalno podpirajo, dolžna globoko in toplo zahvalo.

Posebno zahvalo pa izrekamo vodstvu III. reda sv. Frančiška v Novem mestu, predvsem njegovemu vodji č. g. p. Pavlu Potočniku in vsem njegovim darovalcem, ki so nam poslali toliko živil in na tako lep način pokazali ljubezen do bližnjega. Bog povrni vsem stotero!

Nadporočnik-avditor je postal meseca avgusta belokranjski rojak, odvetnik dr. Juro Adlešič v Ljubljani.

Sodnik-nadporočnik Ivan Kralj iz Metlike, o katerem se je razglasila v jeseni 1914 vest, da je padel na južnem bojišču, se je vrnil za 14 dni na dopust ter svojim znancem in prijateljem v Metliki in Novem mestu osebno dokazal, da še živi.

Mlekarna na Grmu bo morala prenehati s prodajo mleka na novomeškem trgu, ker se pri sedanjih maksimalnih cenah za mleko, ki veljajo za mesto, ne izplača več prodaja mleka iz Prečne, odkoder ga je mlekarna dosedaj dobivala. Mlekarna je prodajala mleko v zadnjem času po 24 h liter; vsled razglasa najvišjih cen c. kr. okrajnega glavarstva v Rudolfovem pa je morala s ceno nazaj na 22 h, pri kateri ceni pa danes ne more izhajati, če noče delati z izgubo, kakor se je ta mesec godilo. S prodajo se bo prenehalo v pondeljek, 20. septembra, in so bile stranke o tem že obveščene.

Umrla je v Št. Jerneju dne 12. sept. gospa Marija Recelj, soproga znanega gostilničarja gosp. Janeza Recelj, komaj 54 let stara. Bila je previdna s sv. zakramenti. Ginljivo, potrpežljivo in popolnoma vdana v voljo božjo je prenašala ves čas svojo hudo bolezen. Pokojnica je bila prava krščanska mati, ljubeznjiva soproga in skrbna, dobra ter varčna gospodinja. Kljub

„Dobro, dobro! Briga me, čigav oče ste vi in kaj je vaš sin“ — odvrne uradnik, vstane in stopi k predalu, kamor so metali pisma in nakaznice za okolišne vasi.

„Ni nič za vas!“ reče starčku, ko je vse premetal.

„Hvala lepa, gospod; ali poglejte še enkrat, morda ste pregledali. Danes bi moralo dospeti pismo.“

„Ah, pojdite vi in vaša pisma! Da bi kaj prišlo, bi gotovo dobili.“

„Ali, moj sin . . .“

„Kaj blebetate tu o vašem sinu! Pojdite!“

V tem je vstopil poštar, ki je poznal Lovana.

„O, Lovan! Kaj je pa vas danes prineslo v mesto? Ste prišli najbrže radi sina v mesto. Pomilujem vas.“

Starec pogleda debelo poštarja, čemu ga pomiluje.

In poštar spozna v tem hipu, da oče še ne ve ničesar o smrti svojega sina, ki je padel tam v Galiciji junaške smrti. Čital je o tem pred par dnevi v časopisih. Presune ga, in ne ve, kako bi povedal stareu o sinovi smrti. Slednjič pa se le opogumi, da radi

dolgega poštarjevega molka osuplemu, pa že malo slutečemu očetu roko, in reče: „Ne vstrašite se, Lovan, zelo vas obžalujem, kajti sin vaš je padel novembra v Galiciji na polju časti in slave, čital sem o njegovi junaški smrti predvčerajšnjem v časopisih.“

Lovan je obstal kot okamenel. Stisnilo ga je strašno za srce. Bilo je, kakor bi ga zgrabila zanj z vso močjo ledena roka.

„Francelj . . . da je . . . padel?“ Se stisne naposled obupnemu starcu iz grla.

„Da, vaš Fran. Padel je pri nekem naskoku na sovražne postojanke in umrl junaške smrti.“

Lovanu so privrele solze v oči, rekel pa ni nič, samo pokrtil se je in šel na cesto pa stopil do prijatelja Lovrenca omahujočih korakov. V vinu je hotel utopiti silno žalost.

Ta prijatelj Lovrene mu je pripovedoval, da je bilo v časopisih o smrti njegovega sina.

„Tu imam, Lovrenc, zakaj sem ga šolal in napravil gospodom! Zaman je sedaj ves moj in njegov trud! Kako dober je bil, moj France, pomagal nama bi bil, pa je moral umreti tako mlad. Prokleti, . . .“

in starčku zastane beseda v grlu, oči in in lica pa so mu oblile vroče solze.

Pričelo se je mračiti, ko se je odpravil Lovan domov. Da bi mu ne bilo radi žene, bi bil ostal v mestu; ni se mu hotelo domov, ker so ga obhajali spomini na one godovne dneve, ko je prihajal njegov sin godovat iz mesta domov, a sedaj . . . Lovan ni hitel domov — ni mogel, ker mu je bilo dosti hoda do mesta. Zrak je bil tako mrzel in sneg je škripal pod njegovimi težkimi čevlji. Lovan je mislil neprestano na svojega sina. Padel je, padel v tuji zemlji? — je govoril sam pri sebi. Iz daljave se je čulo pokanje možnarjev. Streljali so v farni vasi, v znamenje, da je jutri god patrona njihove fare in cerkveno žegnanje. Lovanu je bilo žal, da je šel v mesto. Da bi ne bil zvedel, da mu je padel sin, pa bi bil obhajal miren god.

Počasi se mu je vlekla noga za nogo — bil je utrujen, nekaj od žalosti, nekaj od pota. Ko je zavil z glavne ceste levo na stezo, ki se je prišlo po nji k njegovi hiši, se ustavi za hip pod razpelom, ki je stalo na razpotju, da bi si odpočil. Odkrije se, prekriža in odmoli „Angeljsko češčenje“, in potem se usede, pa se zagleda proti vasi, iz katere je prihajalo pokanje možnarjev.

Lovan se spomni svoje mladosti, kako se je veselil svojega godu, kot fant nabijal možnarje, da so veselo pokali v predgodno noč. In glej! Tam v zibelki njegovega sina, ki se tudi veseli s svojo naivnostjo njegovega godu . . . vidi svojega Frana, kako mu kot gimnazijec žarečega lica čestita k njegovemu godu . . .“

Slika za sliko se pomika pred dušo starega Lovana, ali sleherni lepša. Rad jih gleda starec. In ko začuje cingljanje kragulčkov, pogleda na vrata, pa vidi sani z dvema belcema, ki stojita pred vrati. Iz teh sani stopi ponosen častnik s svetlo, dolgo sabljo ob boku, z rdečo rožo na prsih. Dobro pozna tega gospoda.

„Sin!“ vzklikne starček, pa objame sina . . .

„Za to nisi pisal, ker si nas hotel presenetiti . . .“ Lovanu je mehko pri srcu, srečen je, presrečen, ker mu je došel edinec . . .

* * *

Na dan sv. Antona zjutraj so našli ljudje Lovana pod razpelom, našli so ga zmrznjenega, pokritega z ivjem. Okrog ustnic pa kakor da bi mu drhtel smehljaj.

velikemu delu je rada hodila tudi ob delavnikih k sv. maši. Gostom je postregla vedno le z dobro jedjo in zdravo pijačo ter po zmernih cenah; za vsacega je imela gostoljubno besedo. Rajnka je bila vsled svoje prijaznosti povsod priljubljena in spoštovana, kar je sprical tudi njen lepi pogreb, katerega se je udeležila mladane vsa inteligenca Št. jernejska in mnogo občinstva, od blizu in daleč. Naj bode vzgledni in marljivi ženi Bog bogato plačilo, ki je vedno živela le za Njega in za svojo družino, ter delila obilo dobrot svojemu bližnjemu!

Vpoklic 43- do 50 letnih črnovojnikov. Vojni minister je zaslusal 6. t. m. deželnega glavarja Hauserja in mu je izjavil, da bodo, če bo le mogoče, vpoklic 43- do 50 letnih črnovojnikov odgodili od 15. oktobra v november in da ne bodo vseh obnem vpoklicali, marveč jih bodo vpoklicali v oddelkih, in sicer prve od 43. do 46. leta.

Naknadno pregledovanje. Dne 25. t. m. ob 8. uri zjutraj vrši se v poslopji c. kr. okrajnega glavarstva naknadno pregledovanje vseh črnovojne službe dolžnih železniških nastavlencev in delavcev, kakor tudi prostovoljnih strelcev, kateri so bili odpuščeni ali kateri so dobili dopust in niso bili do sedaj pri prebiranju. Tega naknadnega prebiranja se lahko udeležijo vsi drugi črnovojniki, kateri niso bili do sedaj pri prebiranju. Rechbach.

Novo naznanilo o prodaji moke v Novem mestu. Prodaja moke se ne vrši več v tistih dneh, kakor smo poročali v zadnji številki. Moka se bode prodajala za iste hišne številke in v istem času, kakor dosedaj, ampak za eden dan poprej: toraj v sredo, četrtek in petek, in sicer: v sredo od 9. do 10. dop. od h. št. 1 do 19
" 10. do 11. dop. " " " 20 do 36
" 11. do 12. dop. " " " 37 do 49
" 3. do 4. pop. " " " 50 do 66
" 4. do 5. pop. " " " 67 do 88
v četrtek " 9. do 10. dop. " " " 89 do 108
" 10. do 11. dop. " " " 109 do 130
" 11. do 12. dop. " " " 131 do 151
" 3. do 4. pop. " " " 152 do 169
" 4. do 5. pop. " " " 170 do 197
v petek " 9. do 10. dop. " " " 198 do 214
" 10. do 11. dop. " " " 215 do 233
" 11. do 12. dop. " " " 234 do 257
" 3. do 4. pop. " " " 258 do 284
" 4. do 5. pop. " " " 285 do 295

Zakaj ne upoštevate poštne predpisov? Na merodajnem mestu smo povprašali, kje bi tičal vzrok, da tolikokrat ne dobijo naslovljenci pisem in pošiljatev? — Odgovor je bil kratek: ker ljudje še vedno ne upoštevajo poštne predpisov in se torej tudi njihove pošiljatev ne morejo izvrševati. — Največkrat nimajo pisma naslova odpošiljatelja, ali pa ne dovolj natančnega. Takšnih pisem leži po poštah in cenzurnih uradih veliko. In kdo je temu vzrok? Gotovo ne pošte, ampak vsak sam, ki ne upošteva poštne predpisov. Mi smo že v dveh številkah „Dol. Novice“ natančno razložili glavne poštne predpise, pa je videti, da se prav malo ozira na nje. Škoda ima le odpošiljatelj sam. Torej: berite Dol. Novice!

Nadaljna poštna pojasnila. Poštne prosto so samo odprta pisma (seveda tudi vojne dopisnice) na vojne naslove, kakor: na vojaštvo, na vojne pošte, delavcem v vojnih službah, vojakom-bolnikom v bolnišnicah. Vsa ta pisma pa smejo imeti s a m o pisanje. — Na vse gori omenjene naslove, četudi tedaj vojaške, pa niso poštne proste pošiljatev kot: vzorci, mali ovitki do 35 dkg s kakršnokoli vsebino ali blagom, na primer: s pismenim papirjem, z dopisnicami, s smodkami, z robci, itd. Koliko je poštne plačati, se izve na pošti. Vsi takšni mali zavitki pa ne smejo imeti nobenega pisanja, pač pa tudi zunaj razviden naslov odpošiljatelja. — Časopise, kakoršnekoli, ne sme nihče pošiljati brez dotične znamke in tudi ne nikomur, tedaj tudi vojakom ne, ampak morajo biti vsi frankirani z znamko, kakor je običajno pri križnih zavitkih sploh, po večji ali manjši teži. Časopise pošiljati z znamkami

za časopise imajo pravico samo upravištva in založništva dotičnih listov in nikdar druge osebe. Nadalje je strogo prepovedano, v časopisih pisati, besede in stavke podčrtavati, pozdravljati, itd., ker takšne časopise se pošlje nazaj, ali pa največkrat tudi v koš. — Čudimo se, da proti vsem tem predpisom velikokrat grešijo tudi inteligentni, bolj izobraženi odpošiljatelji, kakor se lahko sodi po pisavi. — Uvažujte te predpise vsi, ki imate opraviti s poštami, in bode za vse, in najbolj za vas same, prav in koristno! — Škoda je že za znamke, katerih se na ta lahkomišeln način veliko uniči, in škoda za čas in trud! Končno pa ima žalost naslovljenec, ki vedno zaman pričakuje pošiljatev od svojecev.

Glede pisanja pisem in dopisnic se nadalje opozarja na odlok trgovsk. ministarstva, da povzroča vporaba neobičajne pisave in neobičajnega jezika navadno velike zamude; največkrat pa se taka pisma ne odpošljejo. Prepovedana je tedaj skrivna in dogovorjena pisava, pisava za slepce, ali pisava s kako kislino.

Poštne zavitke (pakete) se lahko pošilja sedaj do preklica na sledeče številke vojnih poštne uradov: 10, 14, 16, 34, 45, 46, 48, 53, 55, 61, 65, 69, 73, 76, 78, 81, 85, 88, 91, 93, 95, 98, 106, 109, 113, 119, 157, 207, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 223, 224, 251, 254, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 317, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 620, 630. — Paketi se zamorejo oddajati samo v ponedeljek, torek in sredo vsakega tedna. V zavojih pa se ne sme nahajati takšno blago, ki bi se znalo po daljšem ležanju na pošti pokvariti. Lahko bi se namreč zgodilo, da bi se dovažanje teh pošiljatev k vojnim poštним uradom zavleklo vsled operacijskih okolnosti.

Dražbenim potom bo v kratkem prodan šentjanski premogovnik na Dolenjskem, obstoječ iz 48 rudniških parcel, 181 prostosledov, 100 oralov zemljišč, 14 hiš, itd., popolnoma urejen in v prometu. Cenilna svota znaša 1.858.278 kron, in najnižji ponudek, pod katerim prodano biti ne more, samo 619.426 kron. Premog, ali saj v globičini, šteje k rujavemu, toda boljše vrste premogu, ter ga je v izobilju na sto in sto leta dovolj.

Žrtev praznoverja je postala Katarina Grden v Potoku. Zahajale so k njej ciganke, in ko je tožila o nesreči, so ji tako zmešale glavo, da je verjela, da imajo moč „coprati“ in odvrčati nesrečo. Med drugim ji je ciganka Jožefa Ful natvezla, da je v Grdenovi hiši umrla duša, ki je zakopala pisker zlata in denarja, in zato nima miru. Če jo bo rešila, ji bo duša prinesla poln pisker zlatine in denarja. S pretvezo, da potrebuje denar za molitev in za maše, ter da mora o polnoči moliti na „križevem potu“, na kakem samotnem križpotu, ji je izvabljala vedno več denarja. Ker se je sama Katarina Grden bala, o polnoči hoditi na „križev pot“ se ji je Jožefa Ful ponudila za ta posel, seveda ne zastoj. Kadar zlepa ni dala denarja, jo je strašila, da bo še isti večer njen konec, da bo prišla norost, katero so ciganke odvrnile od nje (Grdenove) in je prišla na sosedo Ivano Zaje, na Grdenovo. Vse to pa stane denar, katerega jim je nekoliko slaboumna Grdenova dajala najprej iz svojega; ko je tega zmanjkalo, je pa na posodo jemala, tako, da je izdala za te „uroke“ nad 1000 kron. Slepila je ciganka s tem, da je vtaknila v jajce kost ali lase, koje je potem našla lahkoverna ženska, koje je jajce ubila, ali da je zmeden sukanec urno razvozlala. Za svoja ponočna „pananja“ je potrebovala ciganka obleke, jajce, kokošjega mrtvaškega prta, itd., kar ji je morala lahkoverna ženska dobavljati, poleg tega pa še molčati, sicer bi jo takoj zadela nesreča. Obleko je potem vzela „prikazen“,

ali pa je šla v „meglo“, kakor je neka druga taka ciganka pred leti rekla, to se pravi: nazaj je ni bilo nikoli več. — Iz vsega se razvidi, kako rafinirano postopajo ciganski goljufi na eni strani z zlorabljanjem ljudskih vrah, na drugi pa tudi, koliko babjevnosti in vražarstva je še vedno med priprostim ljudstvom. Kdo se ne spominja na Trdinove „bajke in povesti o Gorjancih“ katere še vedno trdno žive med lahkovernimi ljudmi? — Jožefa Ful je sicer prejela zasluženo nagrado v znesku 8 mesecev ječe, toda denarja ne bo nikoli več nazaj. Zato je pa potreba, da ljudje take goljufe takoj naznanijo orožnikom, da pridejo o pravem času v roke pravici, še predno je kdo tako „zacopran“, da si ne zna več sam pomagati.

Žužemberk. Poznali ste gotovo skoro po celi Dolenjski žužemberškega tržana Karola Zavodnik. Prepotoval je kot trgovec z železino skoro vse sejmice po Dolenjskem, in to bogvekolikokrat. V petek, 10. t. m. smo ga pokopali. Bil je mož trdne vere, neomahljiv in prvi, kadar je bilo treba sodelovati pri dobrodelnih napravah. Škoda, da ni dalj časa kot župan vodil občine. Eden izmed sinov je umrl kot bogoslovec, drugi, Feliks kot škofjeloški župnik na Gorenjskem. Tretji sin vodi nadalje obrt očetovo in ima poleg tega mlin v Zagradcu. Izmed hčera se je omožila ena v ugledno Belčevo rodbino v Šent Vidu nad Ljubljano, druga je soproga tukajšnjega tudi splošno znanega trgovca in posestnika gosp. Dereanija. Z delom svojih rok si je zbral precejšnje premoženje. Bil je velik dobrotnik farne cerkve in ji kupil prelepo monštranco in lestenece pri velikem oltarju. Njegovo delo je tudi lepa kapelica pred trgovino, kar ga je stalo precejšnje svote, prenovljena cerkvice v trgu. Bog mu povrni dobra dela z večnim plačilom!

Nabiranje volne in kavčuka po vojnem oskrbovalnem uradu. Dan na dan čujemo o občudovanja vrednih činih naših armad. Sovražnik se trudi, da bi nas gospodarsko uničil, toda kakor naše armade na bojiščih, tako se bojujemo tudi mi za blagor dežele ter za potrebe naših junakov. Vrle naše vojake, ki izvršujejo čudeže, moramo opremiti s toplim spodnjim oblačilom! Toda tuzemsko pridelovanje ne zadostuje in dovažanje so nam preprečili. Potrebujemo volno, suknene odpadke, bombaževo blago, platno in preje, da izdelamo iz njih nove tkanine. Armada potrebuje tudi kavčuka vsake vrste. V katerem gospodarstvu bi ne bilo v kakem kotu ali na podstrešju utrpeljivega oblačila in perila, volnine, nogavic, rut, nepotrebne ali obrabljene reči iz kavčuka (gume) in podobnega. Pripravljajte se na teden za volno in kavčuk. (Od 27. dne septembra do 2. dne oktobra 1915. l.). Nikdo naj se ne izključi. V palači in v koči, v prestolnici in na vasi so volnine, stare rute ter suknene odpadki. Železni čas zahteva, da se vsakdo ogleda v svojem gospodarstvu. Šolarji pridejo po pripravljeno blago med tednom za nabiranje volne in kavčuka v sredo, 29. dne septembra in v soboto, dne 2. oktobra 1915. l. Koristilo bi stvari, da se izročijo nabiralcem volnine dobro zamotane. Posamezne pošiljatev in darila se sprejemajo tudi v vojnem oskrbovalnem uradu, Dunaj, IX., Berggasse 16. Löbl, fml., s. r.

Vojni pregled.

Trdnjava Dubno, drugo opirališče volhinjskega trdnjavskega trikota, je padla 8. septembra, vzeta po naši armadi. Dubno šteje 27.000 prebivalcev, po večini Judov. Leži na polotoku, ki ga tvori Ikva. — Bulgarsko-turška pogodba je podpisana in s tem podpisom so bili sprejeti tudi bolgarski pogoji. Dva turška polka v paradni obleki sta pričakovala dva bolgarska polka na novi meji, ki sta prikoralala s plapolajočimi zastavami. Turška polkovna godba je zaigrala „Šumi Marica“, a bolgarska godba

pa turško himno. Ko so si izkazali čast in izmenjali dokumente, je turški poveljnik izročil bolgarskemu poveljniku novo ozemlje. Sedaj je tedaj pogodba sklenjena v vseh podrobnostih in prijateljstvo med Turčijo in Bolgarijo je trajno zagotovljeno. Namesto vojske si je Turčija pridobila prijatelja. Nova bolgarsko-turška meja gre ob Tundži do severno od odrinskih utrd, napravi krog teh večji lok do Maraša ter teče ob Marici do odrinskega kolodvora v Karagaču, ki je postal bolgarski. Meja preseka ondi cesto, ki vodi iz Karagača v Odrin, ravno na sredi ter gre potem od vasi Bošnjak ob levem bregu Marice tako, da pripadeta oba bregova Bolgariji. Na ta način so bolgarske prometne zveze na tej reki olajšane. Leva obala Marice je potem meja vse do Egejskega morja. Marica je tako postala bolgarska reka. Bolgarija dobi na ta način 2000 km² turške Tracije.

Iz ruskega ujetništva iz Taškenta v Sibiriji je ušlo 88 častnikov in vojakov naše armade. — V Tripolis plapola turška zastava. Italija gospodari le še v mestih Tripolis, Bengalis in Dezna. — Ruski napadi ob gališki in volhinjski fronti so bili s težkimi izgubami odbiti. — Boji v Besarabiji so vedno ljutejši. — Rusi so tam uvrstili že vse može od 17. do 45. leta v armado. — Na laški fronti nič posebnega. Sovražni približevalni poiskusi na doberdobskem odseku so bili preprečeni. — Francija prevzame poveljstvo v Dardanelah na suhem in na morju. — Bolgarsko-srbski odnosi so zelo napeti. — Rumunci napovedujejo Srbiji in Italiji težke dni.

Belokranjski vestnik.

Iz Suhora. Trgatev se bode kmalu začela. Ljudje se gotovo tega veselijo, posebno v onih krajih, kjer jim letos obetajo vinogradi veliko vinskega pridelka. A pri nas je čez vse žalostno, ker so nam pred enim mesecem toča in grozni hudourniki napravili nepopisno škodo. Sledovi te nesreče se še-le sedaj vidijo v pravi luči. Vinogradi so vsi prazni, samo gole trte brez perja štrle kvišku. Nesreča se vidi tudi po vrtovih, polju, travnikih in gozdih, kjer je vse rujavo, kakor bi bilo ožgano. Provročno škodo je dne 19. avgusta prvi pregledal po celi župniji naš vrli deželni poslanec g. Alojzij Mihelčič. Drugi dan 20. avgusta pa se je pripeljal g. glavar Silvester Domicelj iz Črnomlja v spremstvu g. Davorina Vukšinič, oskrbnika n. v. r. iz Metlike, da se je sam prepričal o velikanski škodi, ki se je tu zgodila in tudi v sosednjih vaseh semiške fare. Dne 24. in 25. avgusta je pa hodil c. kr. okr. uradnik dr. Močnik od parcele do parcele ter je z županom in cenilnimi možmi vestno in natančno cenil škodo. Škoda je preračunjena do 100.000 K. Res velika svota! Zato ostane nesrečni dan 14. avgusta tukajšnjim župljanom vedno v žalostnem spomintu!

Iz Vinice. Na praznik sladkega Imena Marijinega (16. pobink. ned.) praznujemo v naši župniji na bližnjem Žežlju, strmo nad Kulpo okoli 300 metrov se vzdigajočim hribom. Romar, ki prihaja od župne cerkve izvan viniškega trga, se sprehaja čez obdelana polja od vasi in Kulpe do nizkih brd z vinogradi, ki so razvrščeni po rebri do kapelice (Jezus na vrtu Getzemani), kjer se pričinja božja pot Kalvarije s 14. postajami, do zadnje postaje pri vhodu cerkve tako, da se mu nudi prilika pri posameznih postajah moleč in premišljuje se oddahnuti, predno prispe do vrha, odkoder se nudi razgled po vsej Belikrajini in sosednih hrvaških župnijah onstran Kulpe: Busilovo, Vrbovsko, Lukov dol, Prilišče, Marindol. Prostorna cerkev na primernem kraju s Kalvarijo in divnim razgledom vleče vsako leto ob „proščanju“ tisoče Hrvatov. Da so Slovenci zares Marijin narod in Ona zajedno „Kraljica Hrvata“,

ti spričuje krasno opremljen glavni altar in kip Majke božje z Jezuškom sredi cerkve, kamor padajo ta dan obilni darovi od vernega naroda. Altar, je eden najbolj izvirnih in zanimivih del v naši škofiji, iz baročne (renesanske) dobe, ki s svojim bogatim nastavkom mogočen vtis napravlja, kakor tudi vsa notranjščina tega znamenitega Marijinega svetišča, ki je bilo po skrbi g. župnika in duh. svetnika Königa prenovljeno in ki si je tekom let že veliko zaslug pridobil za to župnijo.

Iz Črnomlja. Na Mali Šmaren, 8. sept. je običajno vsako leto dohajalo veliko hrvaškega ljudstva iskat pomoči k „Majki Božji“ v bližnji Vojnivasi, kjer je mestno in okoliško pokopališče, in ki se posebno odlikuje po izvirnem altaru iz baročne dobe. Vsakoletni dohodki, ki so obstojali v darovih v žitu, predivu in platnu, so se letos zmanjšali kakor tudi naval ljudstva na „Veliko in Malo mašo“, ki je bil bolj pičel, izvzemši Kočevarjev iz koprivniške župnije iz vasi Gradec, Toplivrh in Ovčjek, katere veže vsakoletna zaobljuba iz leta 1855, ko je huda kolera razsajala po ondotni župniji, da se pobožno pojoč litanije v procesiji pridejo zahvalit iz kočevskih hribov v prijazno črnomaljsko okolico, k tolažnici žalostnih in zdravju bolnikov, k prostorni, znotraj in od zunaj prenovljeni podružnici po skrbi g. župnika, v Vojnivasi.

Iz Adlešič 6. sept. V nedeljo, 22. avg. prišel je od vojakov domu, ki je vojaščine najbrž popolnoma oproščen, Janez Šegina, posestnik iz Fučkovec h. št. 10., nadomestni rezervist, ki je bil v vojski od začetka vojske sem in večkrat v ognju. V vojaškem potnem listu ima zapisano, da je bil super-arbitriran in spoznan za sedaj za nezmožnega, da bi si mogel kaj pridobivati in delati, zatorej naj bi se mu podelila pokojnina za invalide v letnem znesku 72 K, in 192 K začasno kot doklada za ranitev. 1. febr. bil je namreč ranjen v bitki pri vasi Porohin v Karpatih. Hotel je namreč pomagati in vzdigniti težko ranjenega praporščaka Bizjaka, Ljubljancana, dobrega in priljubljenega človeka, ki je ležal v snegu. Ko je šel proti njemu, da bi mu pomagal, ga je zadela sovražnikova dumdukroglja v levo nogo nad kolonom, ki mu je jako raztrgala meso, pa je šel vendar še nekoliko naprej proti ranjencu, nato ga je zadela pa še druga kroglja, pa ne dumduk, v desno roko, nakar je moral pustiti praporščaka, ki je tudi umrl, zadet v trebuh. Sam pa je šel potem, dvakrat ranjen, do obvezovališča. Bil je potem v raznih bolnicah celih 6 mesecev. A na roko še ni ozdravil in je ne more ne sprožiti, ne delati ž njo. — Iz svojih doživljanj pripoveduje, da je videl pri Grodeku, bilo je menda na malo mašo lani, da je viselo na en dan na drevesih ob cesti dvanajst civilistov-izdajalcev. Nekega popa pa so ustrelili naši vojaki, ker so dognali, da je imel napeljan pod altarem svoje cerkve telefon, po katerem je obveščal Ruse o

gibanju avstrijskih čet in o naši vojski sploh. Zadelo ga je tudi kazen za izdajalce domovine.

Dopisi.

Iz Čateža ob Savi. Dne 1. septembra okrog polnoči je umrl g. Jožef Gegni, mož tukajšnje babice. Že dlje časa je ključoval naduhi, a zadnji teden je moral ostati v postelji, v kateri ga je smrt omenjenega dne rešila vsega trpljenja. Bil je miren in dobrasrčen mož; vsi smo ga spoštovali. Pogreb je bil v petek, dne 3. septembra ob 6. zjutraj s sv. mašo. N. p. v m. — Ravno tisti večer je bila rojena g. Katarini Jelčičevi, begunki iz Trsta, hčerka, ki pa je kmalu po rojstvu izdihnila nedolžno dušico. Krstila je otroka babica.

V kako žalostnem stanju je bila gospa Gegni, si je lahko misliti! Ko je ona opravljala vestno svojo službo, ji je doma umiral mož. Prišli so jo klicat češ: „Mož doma umira!“ Ona pa je izjavila, da kakor rada bi šla domov, ne more; ker boljše je umirajočega pustiti, ki se mu ne da pomagati, kakor pa živega, ki se mu morda še lahko pomaga. Ko je pa krstila slabotno dete, so ji prinesli poročilo o moževi smrti... V par trenutkih je tudi otročiček umrl. G. Anton Jelčič, tukajšnji rojak iz Dobenega, ki je ostal še v Trstu, bode torej v domači fari našel le grob male Marijice, katere žive žal ni mogel videti.

Novi predpisi o izdaji legitimacij za potovanje.

Po razglasu c. kr. dež. predsedništva na Kranjskem z dne 5. septembra 1915 posnamemo, da je obseg južno-zahodne fronte razdeljen v ožje in širše bojno območje ali ozemlje.

Ožje bojno območje obsega Kranjsko, Koroško, južno Tirolsko, Primorsko in Reko z okolico. — **Širše bojno območje** obsega pa Štajersko, Hrvaško, Solnograško in severno Tirolsko.

Za potovanje v te, v teh in iz teh dežel in krajev veljajo od 10. septembra 1915 nove legitimacije. Pod besedo „potovanje“ se razume potovanje z železnico, z avtomobili, z vozovi, s kolesi, z ladjami, s peš-hojo.

Po tem novem razglasu mora vsak, ki hoče potovati v lastnem okraju in po občinah, ki mejé neposredno na ta okraj, n. pr. pri nas v okvirju c. kr. okr. glavarstva v Rudolfovem, imeti vedno pri sebi karto o istovetnosti, ali identitetno potrdilo, katero izdajajo c. kr. okr. glavarstva, županski uradi, orožniške postaje in zaupniki, ki bi jih postavila politična oblast v ta namen po posameznih občinah. V Novem mestu se dobivajo na Mestnem županstvu. Taka potrdila imajo veljavnost za eden mesec; po preteku tega časa pa se podaljša na karti sami. Priporočuje se, naj ima vsakdo takšno izkaznico o istovetnosti vsak čas pri sebi, da se zamore ž njo izkazati, če to zahtevajo od njega upravičeni organi.

Kdor hoče potovati iz enega okraja v drugega v ožjem bojnem ozemlju, na primer iz novomeškega c. kr. okr. glavarstva v črnomaljsko, ali iz Novega mesta v Ljubljano itd., mora pa se preskrbeti z drugim **potnim dovoljenjem** ali s **potno legitimacijo**, katero izdajajo c. kr. okrajna glavarstva za osebe, ki v istem

političnem okraju stanujejo. Takšne legitimacije veljajo za natanko označeno dobo, nikakor pa ne čez eden mesec. V teh legitimacijah je treba navesti, kako se bode potovalo, ali peš, z železnico, z vozom, itd.

Kdor pa misli potovati čez mejo ožjega bojnega območja, na primer na Štajersko, iz Krškega na Videm, itd., imeti mora pravilno izgotovljeno: a) **potni list**, in b) **dovoljenje pristojnega poveljstva**. Prošnje za izgotovitev potnega lista za prestop meje iz ožjega bojnega območja v širše bojno ozemlje naj se vložijo pri c. kr. okr. glavarstvu, ki pošlje te prošnje s potnim listom vred na pristojno vojaško poveljstvo v svrhu izvršitve dovoljenja za preko-račenje meje. Z ozirom na to je tedaj neobhodno potrebno, da vsak prosilec prošnjo osebno odda pri svojem c. kr. okr. glavarstvu, da mu izgotovi najprvo potni list. Potreba je tudi s seboj prinesati lastno sliko ali fotografijo iz zadnjega časa. To dovoljenje in potni list pa veljata k večjemu tri mesece.

Za vojaške osebe, kakor tudi za one državne, dvorne ali železniške uslužbence, ki se izkazujejo z uradnimi, s fotografijo in lastno-ročnim podpisom opremljenimi legitimacijami, te navedbe ne veljajo.

Legitimacije vsake vrste pa se morajo pokazati osebam, ki so upravičene za revizijo, kakor: v to posebno določeni častniki, orožniki, policijski agenti, vojni orožniki, straže in poveljniki kolodvorov (kolodvorski častniki). Prepustitev svojih legitimacijskih dokumentov drugim osebam, je pod najstrožjo kaznijo prepovedano. Zguba potnega lista in drugih legitim. listin se mora naznaniti oblasti, ki jih je izdala. Kadar poteče veljavnost legitimacij, treba jih je zopet oddati dotični oblasti.

Konečno se naznanja, da se pri c. kr. okrajnem glavarstvu v Rudolfovem izdajajo vse tozadavne potne listine za prestop meje iz ožjega v širše bojno območje in dovoljenje za daljni promet razun ob nedeljah in praznikih vsak dan od 9. do 12. ure. Izjeme se bodo delale le v posebno nujnih slučajih.

Velika svota denarja 154-0-29

se zamore naključiti vsakomur, ki postane naš naročnik. — Brezplačna pojasnila pošilja: Srečkovno zastopstvo 13, Ljubljana.

Dražbeni oklic.

E 503/15
9

Dne 19. oktobra 1915 predpoludne ob 10. uri bo pri c. kr. okrožnem sodišču, v izbi št. 22, na podstavi s tem odobrenih pogojev dražba sledečih nepremičnin: Zemljiška knjiga Kandija, vl. št. 188: Hiša na Drski št. 36 z gospodarskimi poslopji, 2 njivi in pritlikine (poljsko orodje) Cenilna vrednost 6916 K. Najmanjši ponudek 4611 K.

Zemlj. knjiga Dobindol, vl. št. 373: Hiša s hlevom, 2 vinograda, vinogradno orodje in posoda. Cen. vredn. 1500 K. Najm. pon. 1000 K.

Zemlj. knjiga Stranskavas, vl. št. 150: Dva gozda. Cen. vredn. 1396 K. Najm. ponudek 831 K.

Pod najmanjšim ponudkom se ne prodaja.

C. kr. okrajno sodišče v Rudolfovem, odd. IV.,

dne 4. septembra 1915. 68

Dražbeni oklic.

E 567/14/16

Dne 11. oktobra 1915 predpoludne ob 9. uri bo pri c. kr. okrožnem sodišču, v izbi št. 32 na podstavi s tem odobrenih pogojev dražba sledečih nepremičnin:

Zemljiška knjiga Jurkavas, vl. št. 286: Vrt, vinograd, njive, travniki, hiša, gospodarska poslopja, kozolec, cenjeno na 5016 K. Najmanjši ponudek 3358 K 67 h. K nepremičnini zemljiška knjiga spadajo sledeče pritlikine: 1) Star gospodinski voz, vredn 10 K; 2) tri vrvi; 3) velika ročna žaga; 4) dvojne gnojne vile; 5) dve motiki; 6) ena travna kosa; 7) ena kad; 8) ena slaba kad; 9) en čebriček; 10) ena brenta v cenilni vrednosti 21 K 90 h, okroglo 22 K.

Pod najmanjšim ponudkom se ne prodaja.

C. kr. okrajno sodišče v Rudolfovem, odd. IV.,

dne 24. avgusta 1915. 66

Dražbeni oklic.

E 418/15
11

Dne 27. septembra 1915 predpoludne ob 9. uri bo pri c. kr. okrožnem sodišču, v izbi št. 32 na podstavi s tem odobrenih pogojev dražba sledečih nepremičnin:

Zemljiška knjiga Stara Žaga, vl. št. 227. Hiša št. 2 v Pleščah z gospodarskimi poslopji, travniki, njivami, gozdi in pašniki. Cenilna vrednost 10.270 kron. Najmanjši ponudek 6846 K 66 h. K tej nepremičnini spadajo sledeče pritlikine: 56 centov lanske suhe mrve, v cenilni vrednosti 196 K.

Pod najmanjšim ponudkom se ne prodaja.

C. kr. okrajno sodišče v Rudolfovem, odd. IV.,

dne 25. avgusta 1915. 67

Hiša z vrtom

se odda v najem s 1. novembrom v Novem mestu št. 14. Natančneje ravnotam. 65-0-1



60-3-3

Vdovski in sirotinski pomožni zaklad celokupne oborožene sile oddelek vojno zavarovanje.

Pod najvišjim pokroviteljstvom Nj. cesarske in kraljevske Visokosti presvetlega gospoda nadvojvode gen. art. insp. fem. Leopolda Salvatorja in presvetle gospe nadvojvodinje Blanke.

Dunaj I., Schwarzenbergplatz 1.

Deželna poslovalnica za Kranjsko v Ljubljani, Šelenburgova ulica 6, II. nadstr. na desno, zraven glavne pošte.

Poziv!

Mnogo na bojiščih se nahajajočih vojakov ima doma ženo in otroke, ki jih čaka najhujša beda, če se oče ne vrne več domov.

Vojno zavarovanje

ima namen, da jim nudi varstvo in pomoč.

Vsak mož, odhajajoč na bojišče, naj zagotovi svojem denarno pomoč za najhujši slučaj.

Vsaka žena, ki ji je mož na bojišču, je dolžna, da skrbi za svoje otroke.

Vsak delodajalec mora pomisliti, da se bojujejo njegovi uslužbenci in delavci tudi za njegovo lastno varnost, ko zastavljajo svoje življenje proti sovražniku.

Nihče naj ne zamudi te potrebne oskrbe za bližnjak bodočnost, dokler ni prepozno.

Vsak, ki se ga to tiče, naj si odtrga majhen znesek, da obvaruje sebe in svoje najstrašnejših posledic vojske.

Vojno zavarovanje se lahko prijavi pri občinskem in župnem uradu, pri šolskih vodstvih ali naravnost pri

okrajnem zastopstvu v Novem mestu v poslopju c. kr. okrajnega glavarstva v sobi št. 6^a v pritličju na desno.

Črnovojniki plačajo 4 1/2 % premije, aktivni častniki, moštvo, rezervisti 7 %.

Popolnoma varno naložen denar.

HRANILNICA in POSOJILNICA

za Kandijo in okolico, reg. zadr. z neom. zavezo

≡ v lastnem domu v Kandiji ≡

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obrestuje po

4 1/2 %

1-0-24

na leto brez odbitka rentnega davka, katerega sama iz svojega plačuje.